

Värmdö Tekniska Gymnasium
Idrottsvägen 4
134 40 Gustavsberg

2010-11-01
1 (7)
Dnr: 40-2010:30

Värmdö Tekniska Utbildningar AB
Box 225 14
104 22 Stockholm

Kvalitetsgranskning av Värmdö Tekniska Gymnasium i Värmdö kommun

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat om undervisningen i samhällskunskap på två av skolans yrkesförberedande program är ändamålsenlig och ger eleverna möjlighet att nå målen.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i Samhällskunskap A på Bygg- och Fordonsprogrammen i hög utsträckning utgår från ämnets mål att sträva mot. Undervisningen anpassas efter varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande. Skolan behöver dock genomföra insatser inom följande områden för att ge eleverna ökade möjligheter att nå målen.

Områden som måste åtgärdas:

- Rektorn måste se till att åtgärdsprogram utarbetas om elever behöver särskilt stöd (2 kap. 7a § förordningen för fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet).

Områden som bör förbättras:

- Rektorn behöver genomföra insatser för att säkerställa att bedömning och betygssättning i kursen Samhällskunskap A är likvärdig.
- Rektorn behöver säkerställa att undervisningen i högre utsträckning utgår från de olika programmens program mål.

En uppföljning av detta beslut kommer att ske genom att Värmdö Tekniska Utbildningar AB/Värmdö Tekniska Gymnasium inom tre månader efter beslutsdatum, dvs.

senast den 1 februari 2011, inkommer till Skolinspektionen, avdelningen i Stockholm, med en redovisning av de åtgärder som vidtagits.

Skolinspektionens granskning av undervisningen i samhällskunskap i Värmdö Tekniska Gymnasium i Värmdö kommun

Bakgrund

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av undervisningen i samhällskunskap på yrkesförberedande program under perioden 1 april 2010 till 29 oktober 2010. Skolinspektionen ska granska ett antal gymnasieskolors yrkesförberedande program avseende undervisningen i kärnämnet samhällskunskap. Detta är angeläget eftersom elever på yrkesförberedande program generellt sett har lägre måluppfyllelse än elever på studieförberedande program i ämnet. Granskningen kommer att inriktas på skolors förmåga att anpassa undervisningen så att alla elever får förutsättningar att nå maximala resultat och minst godkänt. Syftet är att måluppfyllelsen i samhällskunskap på yrkesförberedande program ska öka.

Kvalitetsgranskningens huvudfrågeställning är **om undervisningen i samhällskunskap på yrkesförberedande program är ändamålsenlig och ger eleverna möjlighet att nå målen**. Med ändamålsenlig undervisning avses här en undervisning som utgår från målen att sträva mot för ämnet samhällskunskap och programmålen. För att vara ändamålsenlig måste undervisningen anpassas efter varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande. En ändamålsenlig undervisning ställer även krav på skolornas arbete för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betygsättning. Därför kommer kvalitetsgranskningen även att beröra detta område. I bilaga till detta beslut återfinns en lista över samtliga bedömningspunkter som omfattas av granskningen. Övergripande information om och projektplan för kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

I granskningen ingår 40 gymnasieskolor. Varje skola får efter granskningen ett beslut. Dessutom kommer Skolinspektionen redovisa övergripande iakttagelser och slutsatser i en kvalitetsgranskningsrapport i slutet av året. Denna övergripande rapport kommer att publiceras på Skolinspektionens webbplats samt skickas till samtliga skolor som ingått i granskningen.

Värmdö Tekniska Gymnasium i Värmdö kommun ingår i granskningen och resultatet redovisas i detta beslut. Skolan besöktes den 9, 20 och 24 september 2010. I skolan granskades byggprogrammet (BP) och fordonsprogrammet (FP). Beslutsunderlaget utgörs av dokument från skolan samt av den information som samlats in genom intervjuer med elever, lärare och rektorn samt genom observationer av lektioner i Samhällskunskap A på aktuella program. Ansvariga för kvalitetsgranskningen i Värmdö Tekniska Gymnasium är utredarna Johan Pellberg och Ellionor Triay Strömvall.

Beskrivning av skolan

Värmdö Tekniska Gymnasium är en fristående gymnasieskola belägen vid Gustavsbergs centrum i Värmdö kommun. Skolan startade 1994 och ägs av Värmdö Tekniska Utbildningar AB (organisationsnummer 556383-6757). Skolans ledning utgörs av en rektor samt en biträdande rektor. På skolan läser ca 230 elever fördelat på något av skolans sju program som alla är yrkesförberedande. Enligt Skolverkets tillståndsbeslut, daterat 21 februari 1994 respektive 25 april 1996, baseras utbildningarna på de nationella gymnasieprogrammen fordons- och byggprogrammet och ska i bidragshänseende hänföras till dessa program. Skolan har i sin ansökan angett att den avser att följa läroplanen för de frivilliga skolformerna, (Lpf 94) samt de nationella programmålen och kursplanerna.

Motivering till beslutet***Utgår undervisningen från ämnets mål att sträva mot***

Enligt skollagen ska en fristående skola som förklarats berättigad till bidrag lämna en utbildning som ger kunskaper som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program.

I Skolverkets föreskrifter om kursplaner och betygskriterier för kurser i ämnet samhällskunskap i gymnasieskolan finns mål att sträva mot för ämnet. I ämnet samhällskunskap ska skolan i sin undervisning bland annat sträva efter att eleven omfattar och praktiserar demokratins värdegrund och förstår hur olika perspektiv och ideologier ger olika sätt att uppfatta samhället. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla sin förmåga att formulera frågor, argumentera och uttrycka ståndpunkter samt att aktivt delta i samhällslivet och påverka samhällsutvecklingen. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att använda olika metoder vid arbetet med samhällsfrågor och att övas i ett alltmer vetenskapligt förhållningssätt.

Av Skolverkets programhäften för de granskade programmen framgår att mål att sträva mot är utformade så att de ska visa vilka kunskaper som skolan ska sträva efter att alla elever utvecklar. Dessa mål sätter inte någon gräns för elevernas utveckling. Målen att sträva mot ska vara utgångspunkt för lärarnas planering tillsammans med eleverna.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Utifrån genomförda lektionsbesök och intervjuer finner Skolinspektionen att undervisningen i hög utsträckning utgår från samhällskunskapsämnets mål att sträva mot. Lärarna beskriver i intervjun hur målen att sträva mot omsätts i undervisningen, vilket också kan observeras i samband med lektionsbesöken. Som exempel kan nämnas en uppgift kring utfallet av riksdagsvalet, där eleverna utifrån olika perspektiv och ideologier, fick diskutera och analysera tänkbara politiska, ekonomiska och kulturella konsekvenser av Sverigedemokraternas roll som eventuella vågmästare. I intervjun beskri-

ver eleverna hur undervisningen bidrar till att ge möjlighet att utveckla deras förmåga att använda olika metoder vid arbetet med samhällsfrågor samt förmåga att aktivt delta i samhällslivet och påverka samhällsutvecklingen. Som exempel kan nämnas en lektion där eleverna, i grupper om tre personer, utifrån givna variabler som exempelvis republik eller monarki, har i uppdrag att bygga ett framtida så kallat drömsamhälle och därefter argumentera för sina ståndpunkter i en muntlig presentation.

Utgår undervisningen från programmålen

Enligt skollagen ska en fristående skola som förklarats berättigad till bidrag lämna en utbildning som ger kunskaper som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program.

Av förordningen om särskilda program mål för gymnasieskolans nationella program anges de särskilda program mål som gäller utöver de gemensamma kunskapsmål som anges i läroplanen.

Enligt Skolverkets programhäften för de granskade programmen signalerar program målet att det finns en särskild tanke med programmet och att denna grundläggande tanke ska märkas i programmets samtliga kurser. Eleverna ska uppfatta sin utbildning som en helhet. För att programmet ska fungera som en helhet behöver lärarna samarbeta över ämnesgränserna. Kärnämnen och karaktärsämnen ska sträva åt samma håll. Det gäller att tänka programinriktat snarare än ämnesinriktat, för att få undervisningen att kännas mer meningsfull för eleven. Det är viktigt att kärnämnesläraren varierar sina kurser med målet för varje enskilt program för ögonen. Viktigt är att skolan ger de organisatoriska förutsättningarna för olika slag av samverkan mellan kärnämnes- och karaktärsämneslärare.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen i högre utsträckning bör utgå från programmålen. I intervjun redogör lärarna för hur de använder programmålen som underlag vid planeringen av undervisningen samt hur de samverkar med karaktärsämneslärare i utformningen av kursen. Lärarna berättar att de även, när möjlighet ges, använder sig av konkreta och aktuella exempel för att knyta an till elevernas studieriktning. Som exempel kan nämnas hur undervisningen i Samhällskunskap A anknyt till den så kallade trängselskatten i Stockholm när den infördes. Granskningen visar dock att undervisningen i varierande grad utgår från programmålen. I intervjun med såväl lärarna som rektorn framkom att detta beror på vilket program det handlar om, vilken del av kursen som det arbetas med samt att det ämnesövergripande arbetet vid Värmdö Tekniska Gymnasium tidigare främst bedrivits genom informella och personbundna kontakter. Lärarna som undervisar på skolans sju program är fördelade på två större arbetslag. Enligt rektorn används arbetslagmöten till att diskutera generella frågor som exempelvis den nya gymnasieskolan Gy 2011, elevfrågor eller liknande. Rektorn beskriver i intervjun hur skolan, fr.o.m. höstterminen 2010, påbörjat ett strukturellt

förändringsarbete i strävan mot en ökad ämnesintegration. Detta innebär bl.a. att alla undervisande lärare inom ett program, förutom övrig mötestid, har en timmes schema-lagd tid/vecka där de ska diskutera ämnesövergripande samarbeten och pedagogiska frågor. Till följd av att detta arbete påbörjats relativt nyligen kvarstår frågan om vilket genomsnitt detta kommer att få. Rektorn behöver därför säkerställa att undervisningen i högre utsträckning utgår från de olika programmens program mål.

Utgår undervisningen från varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande

Enligt skollagen ska en fristående skola som förklarats berättigad till bidrag lämna en utbildning som ger kunskaper som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Varje elev ska få stimulans att växa med uppgifterna och möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Skolan ska stärka elevernas tro på sig själva och ge dem framtidstro. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Elevernas möjligheter att utöva inflytande på undervisningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har. Lärarna måste därför fortlöpande informera varje elev om hennes eller hans utvecklingsbehov och framgångar i studierna.

Av Skolverkets författningskommentarer för likvärdig bedömning och betygssättning framkommer att grunderna för betygssättningen ska redovisas för eleverna och vara förenliga med målen i kursplanen och betygskriterierna för kursen. Betygssystemet förutsätter att läraren grundar sin bedömning på varierade bedömningsformer, både muntliga och skriftliga bevis på kunskap och vid flera bedömningstillfällen.

Förordningen för fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet anger att rektorn ansvarar för att genomföra en utredning om det finns signaler om att en elev kan vara i behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska rektorn se till att skolan utarbetar åtgärdsprogram.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

I intervjuer med lärarna och eleverna framkommer att lärarna har god kännedom om elevernas olika lärstilar och ambitioner avseende studierna samt varje elevs behov av stöd och stimulans. Utifrån denna kunskap anpassas arbetssätt och arbetsformer. Genom att vid kursstart presentera samhällskunskapsämnet och kursplanen för eleverna samt ta reda på elevernas förväntningar på kursen arbetar lärarna för att göra eleverna delaktiga i planeringen av kursen. Kontinuerliga avstämningar med eleverna under kursens gång är ett sätt för lärarna att ta reda på elevernas intresse för och syn på undervisningen i Samhällskunskap A. I intervjun med eleverna berättar de att lärarna

går igenom betygskriterierna kontinuerligt och att de får tydlig information om vad som bedöms. I intervjun med lärarna framkommer att eleverna inte enbart bedöms utifrån förberedda examinationer utan kontinuerligt och att de på olika sätt har möjligheter att visa sina kunskaper och färdigheter. Lärarna stimulerar, handleder och stödjer eleverna och ger särskilt stöd till elever med svårigheter. Av intervjuer med eleverna, lärarna och rektorn framkommer att rektorn ser till att stödundervisning i Samhällskunskap A ges till de elever som befarsas inte kommer att nå kunskapsmålen. Som exempel kan nämnas två timmars schemalagd stödundervisning/vecka samt en så kallad IG-kurs som skolan anordnar. Om eleven endast riskerar att inte få godkänt i Samhällskunskap A skrivs inte åtgärdsprogram. De dokument skolan redovisar beskriver inte tillräckligt vilka behov eleven har eller vilka åtgärder skolan ska göra för att anpassa undervisningen till elevens behov. Rektorn måste därför genomföra insatser för att säkerställa att åtgärdsprogram upprättas för elever som riskerar att inte nå målen i kursen Samhällskunskap A.

Arbetar skolan för att säkerställa en likvärdig bedömning av elevernas förmågor och kunskaper

I Skolverkets allmänna råd om det lokala arbetet med tillämpningen av nationella mål och betygskriterier framhålls vikten av att det förs diskussioner om de lokala tolkningarna av kursplaner och betygskriterier mellan lärare i olika program, årskurser och skolor, både för att inspirera och lära av varandra och för att skapa likvärdiga förutsättningar för undervisningen och bedömningen av elever i skolan och i olika skolor. Rektor ansvarar för att sådana diskussioner kommer till stånd.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Granskningen visar att lärarna som undervisar i Samhällskunskap A i varierande grad gör en gemensam tolkning av kursplanens mål och betygskriterier. Lärarna beskriver i intervjun hur de i samband med ämneskonferenser tidvis arbetar med detta men att mycket av arbetet, till följd av schema- och arbetsplatslogistik, görs informellt och därför inte kommer alla till del. Några lärare samverkar med varandra vid utformning och bedömning av examinationer. I samband med intervjun framgick att alla lärare, om möjligheter finns, gärna utbyter idéer med varandra i frågor rörande undervisning och examinationer. Skolinspektionens granskning visar att de har mycket att lära av varandra och kan, om förutsättningar ges, ytterligare utveckla arbetet med likvärdig bedömning av elevernas förmågor och kunskaper. Sammantaget visar granskningen att rektorn behöver genomföra insatser för att säkerställa att bedömning och betygssättning är likvärdig.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråden Christina Aro Östgren och Eleonor Duvander deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Johan Pellberg
Utredare

Bilaga: Bedömningspunkter